

Д.б.б
334

ПРАВИЛА

СРПСКЕ ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

у

МОСТАРУ.

ШТАМПАРИЈА »НАРОДА« У МОСТАРУ
1907.

Л. б. б.
334

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 45342

Luka Celović
BEOGRAD

ПРАВИЛА

СРПСКЕ ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

у

МОСТАРУ.

ШТАМПАРИЈА «НАРОДА» У МОСТАРУ

1907.

ПРАВИЛА

СРПСКЕ ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

У МОСТАРУ.

ДИО I.

Име и сједиште удружења.

Члан 1.

Удружењу је име: »Српска Трговачка Омладина у Мостару«. Сједиште му је у Мостару.

ДИО II.

Циљ и сретства удружења.

Члан 2.

Удружењу је циљ: да ради на васпитању и стручном образовању, моралном и општем унапређењу својих чланова и српске трговачке омладине; ширењу трговинске просвјете, чувању и унапређењу материјалних интереса српске трговачке омладине и потпомагању у нужди и болести.

Члан 3.

Рад друштва искључује сваки политички значај.

Члан 4.

Удружење ће своју циљ вршити :

а.) претплаћујући се на стручне новине и књиге и оснивајући читаоницу и књижницу, било самостално, било у заједници са којом другом српском установом у Мостару (чл. 5.);

б.) отварањем вечерњих и недјељних школа (курсова) за предавање стручних предмета и страних језика (чл. 5.);

в.) приређивајући јавна предавања из трговинских знања — наука, као и других питања, која иду у корист чланова удружења, а нарочито српске омладине;

г.) приређивајући састанке, на којима би се чланови међусобно боље упознавали и претресали поједина поучна питања, која иду у корист чланова или удружења;

д.) бринући се за намјештање трговачког особља;

ђ.) помагањем чланова и српске трговачке омладине морално и материјално, и

е.) помагањем чланова у болести.

Члан 5.

Одредбе члана ~~4~~-ога ових правила Управни Одбор оствариће по могућности и према сретствима удружења.

За отварање вечерњих и недјељних школа, као и за отварање читаонице и књижнице у заједници са којом другом

српском установом у Мостару, потребна је нарочита дозвола Земаљске владе.

Члан 6.

Сретства удружења јесу:

- а.) члански улози и уписнина;
- б.) приходи од имовине удружења;
- в.) завјештања;
- г.) добровољни прилози и други приходи.

ДИО III.

Чланови удружења.

Члан 7.

Чланом удружења може бити сваки Србин и Српкиња, морално непорочна особа, а поданик је босанско-херцеговачки или аустро-угарски, — коју Управни Одбор у удружење прими (према члану 17. ових правила). Чланом може бити и свака корпорација и завод у Босни и Херцеговини и Аустро-Угарској монархији. Странац може бити чланом удружења само онда, ако стално борави у овим земљама.

Члан 8.

Удружење сачињавају ови чланови:

- а.) редовни,
- б.) ванредни,
- в.) помагачи,

- г.) утемељачи,
- д.) добротвори, и
- ђ.) почасни.

Члан. 9.

Редовни члан удружења може бити сваки трговачки ученик (шегрт), помоћник и чиновник, бакалин и трговац у Мостару.

Редовни члан плаћа мјесечно унапријед К. 1.— (једну круну) чланарине.

Трговачки ученици (шегрти), који не могу плаћати чланарине, могу уживати благодати удружења по увиђавности Управног Одбора.

Члан 10.

Ванредни члан удружења може бити сваки трговачки ученик (шегрт), помоћник и чиновник, бакалин и трговац изван Мостара.

Ванредни члан плаћа мјесечно унапријед К. — 50 (педесет хелера) чланарине.

Члан 11.

Помагач удружења може бити свако лице које плаћа мјесечно унапријед К. 1.— (једну круну) чланарине.

Члан 12.

Утемељач удружења може бити свако лице, корпорација или завод, које уплати

једном за свагда К. 100.— (једну стотину круна), или унапријед у четири редовна тромјесечна obroка за годину дана.

Члан 13.

Добротвор удружења може бити свако лице, корпорација или завод, које уплати једном за свагда К. 200.— (двје стотине круна). Чланарина се може положити унапријед у четири редовна тромјесечна obroка за годину дана.

Члан 14.

Уплатом првога obroка ступају утемељачи и добротвори у своја чланска права и дужности (према члану 21. ових правила).

Члан 15.

Почасни члан удружења може бити оно лице, које својим радом буде стекло великих заслуга за удружење.

Члан 16.

Сви чланови изузевши добротворе и почасне дужни су при уписивању уплатити К. 1.— (једну круну) уписнине.

Члан 17.

Чланове редовне, ванредне, помагаче, утемељаче и добротворе прима у удружење сам Управни Одбор, а почасне на предлог

Управног Одбора бира скупштина удружења.

Које лице не буде примљено за члана, Управни Одбор није му дужан навести разлоге, ради којих га не прима у удружење; слободно му је, да се обрати првој редовној скупштини удружења ради примања у чланство.

Члан 18.

Добротворе може уписати и њихова породица, пријатељи или поштоватељи, ако Управни Одбор то усвоји.

ДИО IV.

Права чланова.

Члан 19.

Сви чланови имају права:

а.) на посјећивање читаонице и читање књига из књижнице; на посјећивање јавних предавања и састанака;

б.) да присуствују у скупштини удружења и да истој подносе своје предлоге, молбе и жалбе (према члану 59. ових правила);

в.) ако су навршили 18-ту годину, да бирају Управни Одбор и Одбор за прегледање рачуна и да са правом гласа учествују при рјешавању свих питања на скупштинама удружења;

г.) ако су навршили 24-ту годину, да могу бити изабрани у Управни Одбор и у Одбор за прегледање рачуна.

Члан 20.

Редовни чланови имају осим свих права наведених у члану 19. још и право:

а.) на посјећивање вечерњих и недјељних школа, и

б.) на помоћ у болести и нужди.

Члан 21.

Права наведена у члану 19. под тачком а.) и у члану 20. под тачком а.) чланови уживају од дана уписа, а сва остала права након тромјесечног чланства.

Члан 22.

Сваки редовни члан, који је слабог материјалног стања има право у случају болести, за вријеме од шест недјеља на новчану потпору најмање до К. 50.— (педесет круна), а више према сретствима и нахођењу Управног Одбора, — у колико би у одношајима са својим господаром исцрпио право, предвиђено трговачким законом. За вријеме потпоре губи активно и пасивно право гласа.

Члан 23.

Ако болесни редовни члан, или члан, који остане без мјеста буде захтијевао, да

се отправи својој кући, удружење ће му дати, ако је слабог материјалног стања путни трошак према увиђавности Управног Одбора, али највише до К. 30.— (тридесет круна).

Члан 24.

Редовног члана, који без своје кривице остане без занимања, а буде се налазио у материјалној оскудици, као и оног, који буде боловао, удружење ће потпомоћи по увиђавности Управног Одбора, а сходно прописима ових правила.

Члан 25.

Сва права редовних чланова имају и они трговачки помоћници, ученици и чиновници, бакали и трговци, који су утемељачи или добротвори удружења.

Члан 26.

Почасни чланови и добротвори добијају диплому удружења.

Члан 27.

Имена свих преминулих чланова заводиће се у књигу »Посмртницу«.

ДИО V.

Дужности чланова.

Члан 28.

Сви чланови дужни су чланарину тачно плаћати, а ко од њих не плати прописане чланарине или оброка до половице идућег мјесеца, престаје бити чланом удружења. Од овога се изузимају они чланови, које болест или путовање спријечи, или који буду остали без занимања.

Ко од чланова утемељача или добротвора престане бити чланом удружења ради неуредног плаћања чланских оброка, губи свако право на већ уплаћене оброке.

Члан 29.

Чланови редовни, ванредни и помагачи, који су ради нетачног плаћања чланарине престали бити чланови удружења, примиће се поново у чланство, пошто положе прописану уписнину са једномјесечном чланарином, а права своја добивају онако исто, као и сви други нови чланови.

Члан 30.

Оног члана редовног, који буде боловао или буде остао без занимања, па је усљед тога у неповољном материјалном стању, може Управни Одбор на његов захтјев, а по својој увиђавности ослободити

плаћања чланарине, док оздрави, односно док нађе занимања.

Члан 31.

Онај редовни члан, који усљед војне службе престане бити чланом удружења, по изласку из војске примиће се поново у чланство без уписнине.

Члан 32.

Сваки члан дужан је у свима приликама и свима пословима чувати углед и достојанство удружења.

Члан 33.

Сви чланови дужни су строго се придржавати ових правила и покоравати се одредбама кућевног реда.

Члан 34.

Ко од чланова буде учинио противно овим правилима, казниће се према учињеној кривици: опоменом, укором или искључењем из удружења. Против искључења члан се може жалити првој редовној скупштини удружења.

Члан 35.

Члан, који је осуђен због злочина и докле му трају посљедице казне, због

преступа грамзивости и они, који по грађанском праву изгубе дјелатну способност, искључују се одмах из удружења.

Члан 36.

Члана искључује из удружења привремено Управни Одбор, а коначно скупштина удружења.

ДИО VI.

Имовина удружења.

Члан 37.

Цијелом имовином удружења рукује по овим правилима Управни Одбор.

Члан 38.

Имовина удружења у готову новцу улаже се на приплод, како Управни Одбор одреди.

Члан 39.

На циљи удружења могу се употребити приходи од уписнине, чланарине редовних, ванредних чланова и помагача, камате и други разни приходи.

Чланарина утемељача и добротвора не смије се трошити.

ДИО VII.

Управни Одбор.

Члан 40.

Управни Одбор састоји се из седам лица, а бира га главна скупштина из своје

средине на двије године дана. По истеку тога рока могу чланови Управног Одбора поново бити изабрани.

Прве године иза оснивања удружења одступају из Управног Одбора три члана, коцком, а њихова мјеста попуњују се новим члановима; друге године одступају остала четири члана, и тако редовно наизмјенице сваке текуће године.

Управни Одбор врши своју дужност из почасти.

Члан 41.

Управни Одбор бира између себе: председника, потпредседника, тајника, благајника, економа и књижничара.

Члар 42.

Управни Одбор је за свој рад и за имовину удружења одговоран скупштини удружења.

Члан 43.

Управни Одбор састаје се редовно сваког мјесеца једанпут, но у случају потребе или на захтјев двојице чланова Управног Одбора састаће се и чешће.

Члан 44.

Управни Одбор доноси пуноважне закључке, кад су сједници присутни осим председника још и три члана.

У свакој сједници рјешава апсолутна већина. Гласање бива усмено или тајно, ако то ма и један члан Управног Одбора буде захтијевао. При једнакој подјели гласова код усменог гласања одлучује она страна, на којој је глас предсједников, а код тајног гласања одлучује коцка.

Члан 45.

Рад Управног Одбора заводи се у сједнички записник, кога потписују присутни одборници.

Члан 46.

Ако се у току мандата упразне два мјеста Управног Одбора, исти је дужан сазвати ванредну скупштину.

Чланови Управног Одбора изабрани на ванредној скупштини вршиће одборничку дужност до онога дана, докле су је имали вршити чланови, које новоизабрани замјењују.

Члан 47.

Дјелокруг је Управног Одбора:

- а.) да управља свима пословима и имовином удружења;
- б.) да се стара о напретку удружења и вршењу његова задатка;
- в.) да прима чланове;
- г.) да израђује пословник и кућевни ред;
- д.) да одлучује о оснивању вечерњих и недјељних школа, о почетку и свршетку

школских течајева, о предметима и школским књигама;

ђ.) да одлучује о приређивању јавних предавања и састанака;

е.) да бира наставнике и предаваче, лијечника и послужитеља, и да им одређује награде;

ж.) да издаје помоћи члановима у нужди и болести;

з.) да отклања евентуалне несугласице међу члановима;

и.) да изриче и извршује казне над члановима;

ј.) да сазива скупштине удружења и одређује им дневни ред;

к.) да скупштинама подноси предлоге, као и извјештаје о своме раду и стању удружења, бар на осам дана прије скупштине;

л.) да саставља предрачун идуће пословне године и подноси скупштини на одобрење;

љ.) да даје члановима извјештаје о пословима, које хоће да отпочну и мјестистима, која желе да попуне.

Члан 48.

Предсједник је главна особа удружења. Дужности су му:

а.) да заступа удружење пред влашћу и трећим особама, у споразуму са Управним Одбором;

б.) да сазива сједнице Управног Од-

бора и предсједава одборским сједницама и скупштинама удружења;

в.) да прима и потписује са тајником преписку удружења, а са благајником сва новчана примања.

Члан 49.

Потпредсједник заступа предсједника у случају отсуства или других препријека.

Члан 50.

Тајник води друштвену преписку и потписује је заједно са предсједником или његовим замјеником; води записник одборских сједница и скупштина удружења; уређује архиву; подноси скупштини извјештај о раду удружења.

Члан 51.

Благајник скупља приходе удружења; прави издатке према одлуци Управног Одбора; саставља мјесечни рачунски извјештај и подноси га Управном Одбору, а годишњи рачунски извјештај главној скупштини; са предсједником или његовим замјеником потписује све списе, који спадају у његов дјелокруг; на захтјев Одбора за прегледање рачуна у свако доба показује истоме све књиге, рачуне и новчано стање удружења.

У ручној благајни може имати готовине највише до К. 50.— (педесет круна). Остали новац има уложити на приплод према одредби Управног Одбора.

Сваку штету, учињену својом кривицом, дужан је надокнадити.

Члан 52.

Економ врши надзор о непокретној имовини удружења и намјештаја, те о том подноси извјештај скупштини удружења.

Члан 53.

Књижничар држи у реду и управља књижницом и читаоницом удружења; издаје члановима књиге на читање и подноси скупштини извјештај о стању књижнице и читаонице.

ДИО VIII.

Одбор за прегледање рачуна.

Члан 54.

Одбор за прегледање рачуна састоји се из три лица, и бира га скупштина из своје средине на једну годину дана.

Одбор бира између себе предсједника, који предсједава и сазива сједнице.

Одбор за прегледање рачуна је главни контролни орган удружења; дужан је бар свака четири мјесеца прегледати имовно руковање удружења, благајну и књиге, и о томе свој извјештај поднијети скупштини удружења (према члану 47. тачка к.) ових правила).

Чланови Управног Одбора не могу бити у исто вријеме и чланови Одбора за прегледање рачуна.

ДИО IX.

Скупштина.

Члан 55.

Скупштина удружења је: редовна и ванредна. Њих сачињавају сви уписани чланови удружења, осим оних, који се бар три мјесеца пред скупштину нису уписали у удружење.

Члан 56.

Редовна скупштина удружења састаје се редовно сваке године, дана 30. јануара по старом календару.

Члан 57.

Ванредна скупштина састаје се, када то Управни Одбор нађе за потребно; када то писмено захтијева једна трећина чланова удружења у Мостару, или када то захтијева Одбор за прегледање рачуна, назначивши дневни ред. Томе захтјеву дужан је Управни Одбор удовољити кроз петнајест дана.

Члан 58.

Скупштину сазива Управни Одбор, извијестивши све чланове на осам дана пред састанак. У позиву се има објавити дневни ред скупштине.

Члан 59.

Предлози, молбе и жалбе морају се писмено поднијети Управном Одбору нај-

мање на пет дана пред редовну главну скупштину.

Члан 60.

Да се скупштина одржи потребно је, да буде присутно једна трећина чланова удружења, који су настањени у Мостару, иначе се скупштина одгађа на осам дана, и тада ће се одржати без обзира на број присутних чланова.

Члан 61.

На скупштини се имају претресати само она питања, која су на дневном реду.

Члан 62.

Закључке своје ствара скупштина надполовичном већином гласова присутних са правом гласа, (изузевши члан 70. ових правила). При једнакој подјели гласова одлучује глас предсједников.

Управни одбор и Одбор за прегледање рачуна бирају се апсолутном већином гласова.

Члан 63.

Дјелокруг је редовне скупштине:

- а.) претрес извјештаја Управног Одбора о годишњем раду и стању удружења;
- б.) саслушање извјештаја Одбора за прегледање рачуна о његовом раду и имовном стању удружења;

в.) претрес предлога, поднешених од стране Управног Одбора или Одбора за прегледање рачуна, или појединих чланова удружења (према члану 59. ових правила);

г.) претрес молба и жалба чланова удружења;

д.) рјешавање о коначном искључењу чланова из удружења;

ђ.) бирање почасних чланова на предлог Управног Одбора;

е.) претрес измјена и допуна у правилима удружења;

ж.) рјешавање о престанку удружења;

з.) бирање Управног Одбора (према члану 40. ових правила);

и.) бирање Одбора за прегледање рачуна;

ј.) претрес и одобрење прорачуна идуће пословне године;

к.) евентуалне закључке о ступању у савез са другим трговачким удружењима у Босни и Херцеговини и Аустро-Угарској монархији, ради чега је потребна нарочита дозвола Земаљске владе.

л.) бирање двојице чланова из своје средине за овјеровљење скупштинског записника.

Члан 64.

Бирање оба Одбора врши се тајним гласањем, а ако скупштина једногласно усвоји, може се бирати акламацијом или поименичним гласањем.

Члан 65.

О раду скупштине води се записник, који потписује предсједник или његов за-мјеник, тајник и оба члана изабрана за овјеровљење.

ДИО X.

Порота.

Члан 66.

Размирице међу члановима, ако их Управни Одбор не може отклонити рјешава Поротни Суд од пет чланова. Свака спорна странка бира двојицу из друштва, а ови петога себи за предсједника. Ако се у избору предсједника не могу споразумјети, одлучује коцка. Поротни Суд одлучује већином гласова. Сваки се члан мора покорити одлуци поротног суда; даљег призива нема. Ко се не покори одлуци поротног суда, искључује се из друштва.

ДИО XI.

Опште установе.

Члан 67.

Удружење почиње свој рад од прве конституирајуће скупштине, и закључује га на 31. децембра по старом календару.

Члан 68.

Пословни је језик српски, са писмом ћирилицом.

Члан 69.

Печат удружења носи натпис: »Српска Трговачка Омладина у Мостару«, а у средини година 1907.

Члан 70.

Ова правила може мијењати и надопуњавати само скупштина удружења, на којој се морају двије трећине присутних чланова изјавити за промјену.

Члан 71.

Удружење се може распустити само онда, ако то закључи главна скупштина, на којој мора бити присутно најмање двије трећине свих чланова, и ако се од њих двије трећине изјаве за распуштање удружења.

Члан 72.

У случају престанка удружења, сва његова имовина прелази у руке српско-православне црквено-школске општине у Мостару, која ће њоме управљати као аманетом све док се оснује ново удружење српске трговачке омладине у Мостару. Ако се тако удружење не оснује кроз десет година, ова имовина остаје коначно српско-православној црквено-школској општини у Мостару, која има том имовином и приходом од исте потпомагати Србе из Босне и

Херцеговине, који се буду одавали на изучавање трговине и већих трговачких и економних школа.

Члан 73.

Удружење подлежи у смислу постојећих закона о удруживању, у цијелом своме обиму и дјеловању, надзору и контроли власти.

По томе има Градско-Котарски Уред у Мостару право, да свима друштвеним главним скупштинама и сједницама Одбора пошаље свога изасланика. Према томе имају се све, које било скупштине и сједнице, Градско-Котарском Уреду у Мостару, најмање 48 сати у напријед са означеним дневним редом пријавити.

Изузете су од тога само оне одборске сједнице, које периодично бивају и редовито се одржавају. Изасланик уреда има право потписивања записника и право да обустави извршење онакових закључака, који су противни правилима.

Против одредбама уредовног изасланика прост је удружењу призив на Окружну Област у Мостару, путем Градско-Котарског Уреда. Област има даље право и обвезу, да узме у вид кореспонденцију, записнике и рачуне удружења у свако доба. Управа удружења дужна је свако затражено разјашњење о дјеловању издати у потпуном обиму.

Одржавање јавних представа и бесједа зависи од одобрења власти, односно по потреби од одобрења владе.

Програм таквих представа подвргнут је цензури области и има се благовремено поднијети на одобрење Градско-Котарском Уреду у Мостару.

Земаљској Влади свакако припада право, да удружење распусти, ако исто свој дјелокруг прекорачи према правилима.

У случају таквог распуштања, учиниће се са имовином удружења по члану 72. ових правила.

Број 145347

I-K.

Одобрава се:

Сарајево, дне 5/18. Новембра 1907.

За поглавара земаљске владе:

Одјелни предстојник,

(М. П.)

Херман.

